

AZİZ PAUL (AZİZ PAVLUS)

(yaklaşık olarak M.S. 4-64)

İsa'nın O'nunla aynı çağda yaşamış, yaşça kendisinden küçük havarisi Pavlus; yeni din Hıristiyanlığın yayılması için çaba harcayanların en önde geleni olmuştur. Hıristiyan teolojisi üzerindeki etkisi, Hıristiyan yazar ve düşünürlerinin hepsinden daha kalıcı ve daha yaygındır.

Saul olarak da bilinen Pavlus; bugün Türkiye sınırları içinde bulunan bir Kilikya kentinde, Tarsus'ta, İsa'dan birkaç yıl sonra doğmuştur. Roma vatandaşı olmakla birlikte doğuştan Yahudiydi, çocukluğunda İbranice öğrendi ve tam bir Yahudi eğitimi aldı. Aynı zamanda çadırcılık mesleğini de öğrendi. Delikanlılığında, dönemin seçkin Yahudi öğretmenlerinden olan haham Gamaliel'den ders almak üzere Kudüs'e gitti. İsa ile aynı zamanda Kudüs'te bulunmuş olmalarına rağmen, ikisinin karşılaşma karşılaşmadıkları meçhuldür.

İsa'nın ölümünden sonra ilk Hıristiyanlar sapkın fikirlere sahip kişiler olarak görülüyor ve kırıma uğruyorlardı. Pavlus da bir süre bu kırımlara katıldı. Ancak, Şam'a yaptığı bir seyahat sırasında İsa'nın kendisine seslendiği bir görüm gördü ve yeni inanca bağlandı. Bu hayatının dönüm noktasıydı. Bir zamanların Hıristiyanlık karşıtı, artık bu yeni dinin en coşkulu ve etkili yandaşı olmuştu.

Pavlus hayatının geri kalan kısmını Hıristiyanlık hakkında düşünerek, yazarak ve yeni dine mühtediler kazandırarak geçirdi. Misyonerlik faaliyetleri sırasında Küçük Asya (Anadolu), Yunanistan, Suriye ve Filistin'i dolaştı. Pavlus, Yahudilere vaaz verme konusunda diğer bazı erken dönem Hıristiyanları kadar başarılı değildi. Hatta, tavırları çoğunlukla düşmanca duygular uyandırıyor ve birkaç olayda hayatı tehlikeye girmişti. Ama Yahudi olmayanlara verdiği vaazlarda Pavlus, olağanüstü bir başarı gösteriyordu; o kadar ki adı "Gentilelerin havarisi"ne çıkmıştı. Hıristiyanlığın dalga dalga yayılmasında hiç kimse bu denli büyük bir rol oynamadı.

Pavlus, Hıristiyanlığı yaymak amacıyla Roma İmparatorluğu'nun doğusuna yaptığı üç uzun seyahatten sonra, Kudüs'e döndü. Burada tutuklanarak yargılanmak üzere Roma'ya gönderildi. Mahkemenin nasıl sonuçlandığına, hatta Pavlus'un Roma'dan geri dönüp dönmediğine ilişkin bilgiler tam değildir. Ama sonuçta, M.S. 64 dolaylarında Roma yakınlarında idam edildiği biliniyor.

Pavlus'un Hıristiyanlığın gelişimi üzerindeki etkisi üç şeye dayanır:

- 1) Bir misyoner olarak kazandığı büyük başarı,
- 2) Yeni Ahit'in önemli bir bölümünü oluşturan yazılan,
- 3) Hıristiyan teolojisinin geliştirilmesinde oynadığı rol.

Yeni Ahit'in yirmi yedi kitabından en az on dördü Pavlus'a atfedilir. Günümüz alimlerinin bunlardan dört beş tanesinin başkaları tarafından yazıldığına inanmalarına rağmen, Pavlus'un Yeni Ahit'in yegane önemli yazar olduğu açıktır.

Pavlus'un Hıristiyan teolojisi üzerindeki etkisi hesap edilemez. Görüşleri şunları içermektedir: İsa sadece kendisine vahiy gelmiş bir "insan" peygamber değil, gerçek bir ilahi varlıktır. Bizim günahlarımız için ölmüştür ve çektiği çile bizleri günahattan kurtarabilir. İnsanoğlu kurtuluşa kutsal kitap hükümlerine uymaya çalışarak erişemez, yalnızca İsa'yı kabul ederek ulaşabilir ya da eğer İsa'yı kabul ederse günahları affedilir. Aziz Paul aynı zamanda, "günahın kökeni" doktrinini öne süren kişidir.

Sadece kanuna uygun davranmak kurtuluşa erdirmeyeceğine göre, Pavlus mühtedilerin, Yahudilerin perhiz kurallarına* uymalarının veya Musa kanunu hükümlerini yerine getirmelerinin, hatta sünnet olmalarının bile gerekmediği hususlarında ısrarlıydı. İlk Hıristiyan liderlerden bazıları Pavlus'a bu noktada şiddetle karşı çıkmışlardır; eğer onların görüşleri geçerlilik kazanmış olsaydı, Hıristiyanlık Roma İmparatorluğu'nda bu kadar hızla yayılmazdı.

Pavlus hiç evlenmemiştir; hatta, bunu kanıtlamanın bir yolu olmamakla birlikte, hiçbir zaman bir kadınla ilişkiye girmemiş gibi görünmektedir. Cinselliğe ve kadınlara bakışı, Kutsal kitaba girmiş olması nedeniyle, bu konuda daha sonra benimsenmiş tutum ve davranışlar üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Konu hakkındaki en ünlü söylemi (Korintliler 7:8-9) şudur: "Dolayısıyla evlenmemiş olanlara ve dullara şunu söylüyorum, benim gibi kendilerine hakim olabilirlerse bu onlar için iyidir. Ama kendilerini tutamıyorlarsa evlensinler, çünkü evlenmek yanmaktan iyidir."

Pavlus kadınların toplum içindeki konumu hakkında da oldukça katı fikirlere sahipti: "Kadınlar tam bir teslimiyet içinde, sessizce öğrensinler. Kadınların öğretmesine ya da erkekler üzerinde üstünlük kurmaya çalışmalarına izin vermiyorum. Sessiz kalsınlar. Çünkü önce Adem yaratılmıştır, sonra Havva" (Timothy 2:11-13) Benzer fikirler Korintliler II:7-9'da belki de daha kuvvetle ifade edilmektedir. Hiç kuşkusuz bu tür sözleriyle Pavlus, çağdaşlarının bir çoğunun sahip olduğu görüşleri ifade ediyordu; bununla birlikte İsa'nın benzer sözler etmiş gibi görünmemesi kayda değer bir noktadır.

Pavlus, Hıristiyanlığın bir Yahudi mezhebi olmaktan çıkıp bir dünya dini haline gelmesinde en büyük paya sahip kişidir. İsa'nın ilahi bir varlık olduğu ve sadece inanç yoluyla kurtuluşa ulaşabileceği yolundaki merkezi görüşleri, yüzyıllardır, Hıristiyan düşüncesinin temeli olmaya devam etmektedir. Ardından gelen tüm Hıristiyan tanrıbilimciler; Augustine, Aquinalı Aziz Thomas, Luther ve Calvin de dahil olmak üzere, yazdıklarından derinden etkilenmişlerdir.

Hatta fikirlerinin yarattığı etki o kadar büyüktür ki, bazı bilim adamları İsa'nın değil de O'nun Hıristiyan dininin kurucusu sayılması gerektiğini bile öne sürmüşlerdir. Pavlus'un etkisi İsa'nın etkisiyle aynı düzeyde olmamakla birlikte, diğer Hıristiyan düşünürlerin hepsinden çok daha engindir.

* (Yahudilikte hangi yiyeceklerin hangi zamanlarda ve hangilerinin bir arada tüketilebileceğini, yiyeceklerin pişirilme yöntemlerini düzenleyen kurallar)

Kaynak: Michael H. Hart, Dünya Tarihine Yön Veren En Etkin 100, Neden Kitap Yayıncılık, İstanbul, 2008, s.50-53